

NRO: 55.

GAZETA RZĄDOWA.

DZIEŃ 28. SIERPNIA ROKU 1794.

SESSYA RADY NAYWYŻSZEJ
NARODOWEY.

Dnia 23. Sierpnia.

Prezydencya Obywatela Ignacego Potockiego.

Naywyższy Naczelnik pisał do Rady, aby frebra kościelne, tak w Litwie, iako i w *Warszawie*, w naygwałtowniejszych teraz potrzebach, na rzecz publiczną obrócone były. Odpisała Rada, iż się już zniósła z obywatelem *Horainem* pełnomocnikiem, względem freber *Litewskich*, i nayprzywoitsze grzodki obrata do zadosyć uczynienia tak potrzebom kraju, iako i żądaniom Naywyższego Naczelnika. Co zaś do freber *Warszawskich*, wydział skarbu, przez wyznaczone od siebie osoby, dopełni względem nich zlecenia Rady naywyższej.

Deputacya ratunkowa, będąc obowiązana wnieść w stan żon tych mężów, którzy do woyska wezwani zostali, doniosła Radzie, że podług tey urzędzania, przyznawszy rzeczonym żonom połowę gazy mężowskiej, do zaliczonych dawniej ze skarbu narodowego zł: 375. nie dostaie ieszczte złotych 195. To przełożenie uznając za rzetelne i sprawiedliwe Rada, zaleciła wydziałowi skarbu, ażeby summe zł: 195. za kwitem deputacyi ratunkowej, wypłacił.

Obywatel *Kurzeniewski*, dla wieku podeszłego usuwający się z woyska, w

którym przeszło lat 30. zostawał, złożył memoryał, z zaleceniem Naywyższego Naczelnika na nim wypisanym, ażeby mu z dobr narodowych część iaka, dochodu półtora tyliaca przynajmniey czyniąca, wyznaczoną była. Zaleciła Rada wydziałowi skarbu, ażeby przełożył Naywyższemu Naczelnikowi, iż gdy dobra narodowe w zalecenie za ważność biletów skarbowych są podane, tedy już do inszego celu użyte być nie mogą; i że dogodniejszą rzeczą byłoby, obywatelowi *Kurzeniewskiemu* pensyą, półtora tyliaca zł: czyniącą, w skarbie zapewnić.

Miasto *Okuniew* podało zale sweoie na obywatela *Klickiego* dziedzica, i *Rybińskiego* ekonoma, że przez nich opiatami uciżliwej pańszczyzny, i różnemi daninami są ściśnieni obywatele: oprócz tego, na wieloakie przykrości wystawiani bywają. Rada nakazała komissyi porządkowej xięstwa *Mazowieckiego*, ażeby skargę tę roztrząsnęła, i opilnowała, iżby uniwersał Rady, względem ulgi w pańszczyźnie włościanom, wykonane były. A jeżeli uciski i nie zmniejszona pańszczyzna dowiedzionemi zostaną; winnych, iako władzy rządowej i powstaniu narodowemu opornych, komissya do sądu kryminalnego ma odeśłać.

Komissya porządkowa *Grodzieńska* doniosła Radzie o odebranych zażaleniach, tak z strony possessorów dobrekonomicznych J. K. Mci, na włościan, a obywatelów, w miastach osiadłych, że powinności w in-

wentarzu spisanych dopełniać nie chcą; iako też nawzajem z strony włościan i mieszkańców miast tychże dóbr, że poselskowie do większych posług i powinności ich naglą. Rada, odpisując komisyi *Grodzieńskiej* na te doniesienie, oświadczyła, iż komisyje porządkowe po województwach i powiatach mając oko na stan rolniczy, od uciążliwości i wszelkich narzutów rządzców lub dziedziców zaskaniać włościan powinny. Równie do dopełnienia przepisanych inwentarzami powinności, oraz winnego posłuszeństwa zwierzchnościom swoim zniewalać mają włościan. Co się zaś ściaga do dóbr ekonomicznych J.K.Mei, komisyje porządkowe, tak prawa seymu konstytucyynego 1791. roku, 30. dnia Czerwca zapadłego, pełnienie powinności w miastach królewskich nakazującego, skutków dostrzegać będą, iako też uniwersału sily zbroyney Naczelnika, stanowiącego zmniejszenie robocizny, na dniu 7. Maia roku bieżącego wydanego, we wszystkich dopilnować obowiązaniami zostają; a przestępców z iedney lub drugiey strony, podług przepisu tegoż uniwersału ukarać.

Kahał miasta *Międzyrzecza* w podanym memoryale dopraszał się, ażeby od przystawienia zastępcy konnego był wolny, dając za przyczynę, że przez przechody wojsk nieprzyjacielskich, to miasto wyniszczone zostało. Zaleciła Rada obywatelowi *Horainowi* pełnomocnikowi, ażeby, będąc bliższym okolic tamtejszych, w rzecz wszedł, i rozpoznał, czyli żądanie kahału powinno względ znaleźć u Rządu lub nie?

(Reszta w następującym numerze.)

Rezolucya Rady względem umieszczenia w gazecie rządowej odezwę Króla Jmci.

RADA NAYWYŻSZA NARODOWA.

Ponieważ na tym naywięcej zależy, ażeby opinia w publiczności na samych tylko dowodach, cechę autentyczności na sobie noszących, gruntuwała się; Przeto zaleca wydziałowi instrukcyi, ażeby redakcyi gazety, *Rządową*, z powodu doniesienia w niej o czynach rządu, na-

zywającej się, nakazał umieszczenie w teyże gazecie, odezwę króla Jmci, na dniu dzisiejszym do Rady N. narodowej przyslaną. Dan w *Warszawie* na Sejście Rady, dnia 26. miesiąca Sierpnia 1794. roku.

Ignacy Potocki prezydent:

Tomasz Czech Rady Naywyższej Narodowej Sekr:

Odezwą Króla Jmci, do Rady Naywyższej Narodowej, dnia 26. Sierpnia 1794. roku.

Każdy uczciwy człowiek, winien jest dobrej sławy swojej bronić. Tym bardziej król, który, gdy traci dobrą opinią i ufność narodu swego, traci przez to samo możność, bydz swemu narodowi użytecznym.

Nie może więc król przemilczeć naytkliwszego uczucia swego nad krzywdą nieznosną, iemu uczynioną, w gazecie *Rządowa* zwaney, pod numerem 53.

Miedzy imionami osób, iakoby od dworów zagranicznych pensyonowanych lub obdarzonych, położyła ta gazeta imie króla, iakoby wziął 6,000. czerw: zł: z kasy wspólney trzech dworów, w roku 1773. rozdzierających *Polskę*, i pod ten artykuł *immediatę*, w drugim wierszu napisano, że na utrzymanie większości kresiek w seymie, wydano czerw: zł: 6,000. Czyli więc omyłka z niedozoru, czyli nayzłośliwszy zamyśl, był tego druku przyczyną, wszelako należy prawdę istotną tu wyświecić.

Jak tylko te trzy dwory zaięły, każdy swą część kraiu naszego, tak zaraz żądały, aby król starania czynił o seymiki i posłów, którzyby na seymie ten zabor utwierdzili. Król iednostaynie temu się żądaniu sprzeciwił, i w żaden sposób, ani listownie, ani ustnie, naymniejszego uczestnictwa nie miał do seymików, pod bronią obcą odbytych.

Ze do utrzymania większości kresiek na seymie, podług myśli 3ch dworów, nie przykładal się król; naylepszy dowód jest w mowach królewskich w dniach 5. i 10. Maia, w ów czas drukowanych,

które się teraz prezentują Radzie najwyższej.

A choćby też naynechętniejszy dla króla, chciał koniecznie rzucić podejrzenie na niego; sam rozsądek każdego łatwo przekona, że gdy te 3. dwory na delegacyynym (jak go zwano) sejmie, kray nasz umniejszyły, razem i króla obnażyły z naynechętniejszych królowania prerogatyw, to jest: dystrybuty starostw i krzesel; a zatem, że i supponować niepodobna, aby król sam się przykładał do swego nayprzykrzejszego uszczerbku, na odjęcie tego, co mu *pačła conventa* nadały, a czego utracić nie zasłużył, żadnym obowiązkiem przekroczeniem.

W gazecie wzwyz wspomnioney wydrukowane są imiona ministrów trzech dworów, iako szafuujących wspólną kasłą na wzwyz wspomnione wydatki; ale nie wyszczególniono ani daty, ani o kwiecie królewskim żadnym nie wspomniano; i iak słychać, że nawet z kopii iakieys, żadney autentyczności niemającej, ta gazeta była na świat puszczona. Król zaczął szukać w rejestrach kamery swoiey, od tamtey daty, jeżeli iakikolwiek ślad tego supponowanego datku 6,000. czer: zł: znajduie się? Nigdzie go nie ma, tylko się znajdują ślady tych summ, które te trzy dwory iemu wróciły z iego ofobistey własności, to jest: z remanentów, które te trzy dwory zaistaly i zabrały w ekonomicach królewskich, które sobie przywłaszczyły,

Gdy dokumenta oryginalne, okazane w Radzie Naywyższej, utwierdzaia to wszystko, co tu jest powyżej powiedziano, ma król prawo i potrzebę żadać, aby Rada naywyższa, w sposób nayuroczyfszy, dała wiedzieć publiczności, o prawdach w niniejszym piśmie zawartych; do czego sędzi król, że tym bardziey obowiązaną siebie znać będzie Rada naywyższa, ponieważ idzie o to, aby sproftować błąd i krzywdę, rozpublikowane w takiej gazecie, która nosząc imie *Rządowey, censetur*, iż z woli i wiadomości rządu swoie donoszenia publiczności podae. — *Stanisław August Król.*

Ustanowienie sądu kryminalnego woj-skowego.

Do Rady Naywyższej Narodowey.

Gdy od momentu powstania narodowego mniemałem bydyć naypierwszym obowiązkiem moim, starać się, by z wytępieniem obcey przemocy, wytępiac przeciwność, zdradziectwo i wszelkie przeciwność oyczyźnie zbrodnie: widząc zaś, że sąd ustanowiony do ukarania winowayców, przez zbyt długie prawnictwa formy, nie mógł okazać tak potrzebnego w czasie rewolucyi pośpiechu, iuż to w przykładnym ukaraniu przekonanych, iuż w uwolnieniu długo, bez indagacyi, i z pozorów tylko więzionych; trokliwy, by niewinni nie cierpieli na zwłocę sprawiedliwości, a zli i niechętni, z pobłażania występcom nie nabierali nadziei do knowania nowych zbrodni; zważywszy mówię te wszystkie powody, sędzę bydyć powinnością moią ustanowić, co następuje.

1mo. Gdy z przyczyny nieuchronney potrzeby ratowania oyczyzny, wszyscy obywatele do pospolitego ruszenia są zwolani, a przez te zawołanie wszyscy uważać się powinni iako żołnierze; gdy nad to stolica Xstwa Mazowieckiego otoczona jest wojskiem nieprzyjacielskim, a tym samym, każdy mieszkaniec Xstwa Mazowieckiego do pospolitey obrony bliżey ieszcze jest obowiązany; przeto sąd terazniejszy kryminalny Xstwa Mazowieckiego zawieszam; a na miejsce onego, na wszystkie sprawy, które wedle opisu Rady N. temuż sądowi przynależały, sąd kryminalny wojtkowy stanowią.

2do. Do tego sądu nominuję obywatelów generała lieutenanta Zajączka, generała lieutenanta Madalińskiego, generała majora Taszyckiego, generała majora Łaźnińskiego, vice brygadiera Guskowskiego, pułkownika Górskiego, majorów Bemnowskiego i Maruszewskiego, rotmistrza Rafała Kollataia, pułkownika Gaudzickiego.

3tio. Sędziowie nominowani, będą są-

dzić, w komplecie trzech, wszystkie sprawy wedle artykułów wojskowych. Gdzieby zaś kary sfosowney do przestępstwa, w artykułach wojskowych nie należeli, tam postąpią według prawideł, przez Radę N. narodową, na rozmaite stopnie zdrań przeciwko oyczyźnie, postanowionych.

4to. Sąd mocen będzie przybrać sobie audytora wojskowego, i oskarżyciela publicznego; a wyroki i czynności swoje, Radzie N. narodowej, przez wydział sprawiedliwości, komunikować będzie.

5to. Rada N. narodowa zaleci wydziałowi bezpieczeństwa, ażeby deputacya indagacyyna nikogo, bez wyroku tego sądu, nie uwolniła; i ażeby zapytana przez tenże sąd, złożyła przed nim sprawę z uwolnionych osób przez swę indagacyą.

6to. Regestr znajdujących się osób obwinionych, ma bydź natychmiast przez wydział bezpieczeństwa temuż sądowi oddany.

7mo. Wydział bezpieczeństwa ma śledzić wszelkie osoby powstaniu narodowemu przeciwe, związki z nieprzyjacielem utrzymujące, lud fałszywemi wieściami straszące, sprzeciwiające się rządowi; i takowe osoby do sądu teraz wyznaczonego oddawać.

8vo. Takowe rozrządzenie moje, chcę, aby do wszystkich wiadomości doszło, żeby każdy obywatel wiedział, że nie w zdolności mojej jest, staram się utrzymać wszystko w pierwiastkowym powstaniu ducha, i do tego Radę N. narodową jak najmocniej zachęcam. Nie mogła nasza oyczyzna zginąć, tylko przez zdrajców zaprzędanych, lub podle nieprzyjaciółom iey ulegających. Nie może się inaczej podzwignąć, tylko przez wyłączenie tak szkodliwych narodowych członków, i przez oczywiste dowiedzenie wszystkim: że równie jak cnota szanowaną, tak zbrodnia i wszelki opór powstaniu narodowemu, ukarane będą.

Dan w głównym obozie pod *Mokotowem*, dnia 23. Sierpnia 1794. roku.
T. Kościuszko.

Reszta Instrukcyi dla intendentów, mających w dozorze swoim ienców wojskowych, tak zdrowych iako i chorych.

2do. Intendenci mający w swoim dozorze chorych ienców w lazaretach, oprócz baczości na onych bezpieczeństwo, szczególniej doglądać mają, aby tym nigdy na opatrzaniu i prędkim ratunku od lełcherów i doktorów nie zbywało; dla czego zawsze nieodstępnie przy lazaretach bydź mają, i doktorów często uwiadomić: pilnować także, aby lekarstwa przez doktorów zapisywane prędko z aptek donoszone były, i aby chorzy ienicy oneż wyżywiali, aby bieliznę, ile możności mieli przepieraną, żywność ciepłą i taką, iaką doktorzy im przepisują.

3tio. Powinnością także szczególniejszą intendentów przy lazaretach bydź ma, doprowadzenie xięży w przypadkach nagłej słabości ienców, *respectue* ich wyznania, pilnować porządnego pochowania, nakoniec wyięcia sepultury ich po grzebu.

4to. Tak tedy ważne przepisy, ściągające się do bezpieczeństwa publicznego, oraz wygody ienców, dla intendentów swoich wydawszy i postanowiwszy; obowiązue tychże intendentów, i najmocniej onym poleca naysrośliwszą pilność, stateczną trzeźwość, a to pod naysurowszą odpowiedzialnością.

5to. Zachownie sobie deputacya prawo niniejszey instrukcyi, podług okoliczności ścięśnienia, lub rozwolnienia.

Dan w *Warszawie* na sessyi deputacyi, dnia 1. Sierpnia 1794. roku.

Jan Buchowiecki Z. R. N. prezydentujący.